

Stosunek do NATO i obecności sojusznicznych wojsk na terenie Polski

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2016 roku



Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- ▶ Przed warszawskim lipcowym szczytem NATO przynależność Polski do tej organizacji popiera 79% badanych, przy czym aż 44% stanowią jej zdecydowani zwolennicy. Jedynie czterech na stu Polaków (4%) jest przeciwnych członkostwu Polski w Sojuszu Północnoatlantyckim. Tylko nieliczni nie potrafią zająć stanowiska w tej kwestii (6%).
- ▶ Większość (57%) respondentów sądzi, że w chwili obecnej Polska może być pewna zaangażowania sojuszników z NATO w ewentualną obronę naszych granic. Wątpi w to 28% badanych.
- ▶ W ostatnim dziesięcioleciu znacząco wzrosła akceptacja stałej obecności wojsk innych państw NATO na terytorium Polski, a poparcie dla ich stacjonowania w naszym kraju jest obecnie najwyższe w historii badań CBOS. Blisko dwie trzecie Polaków (65%) jest zdania, że w Polsce powinny stacjonować wojska innych państw NATO. Przeciwnicy stałej ich obecności na terytorium naszego kraju stanowią niespełną jedną czwartą 23% ankietowanych.
- ▶ Budowa na terytorium naszego kraju amerykańskiej instalacji obrony przeciwrakietowej, wchodzącej w skład tzw. tarczy antyrakietowej, uzyskała najwyższe poparcie od 2005 roku – obecnie odsetek zwolenników jej powstania zdecydowanie przewyższa udział jej przeciwników (58% wobec 25%). Tak jak w poprzednich badaniach, znacząca grupa ankietowanych nie ma w tej kwestii wyrobionego zdania (17%).

W dniach 8–9 lipca w Warszawie odbędzie się kolejny szczyt NATO, na którym spotkają się przywódcy wszystkich krajów wchodzących w skład Sojuszu Północnoatlantyckiego. Warszawski szczyt ma m.in. zatwierdzić stałą rotacyjną obecność sojuszniczych wojsk na tzw. wschodniej flance NATO, czyli także na terytorium naszego kraju. W trakcie realizacji badania¹ rozpoczęły się także obszernie relacjonowane w mediach ćwiczenia Anakonda-16 z udziałem przedstawicieli sił zbrojnych 23 państw sojuszniczych i partnerskich, a wcześniej, 13 maja, na terenie polskiej bazy w Redzikowie uroczyście rozpoczęto budowę amerykańskiej instalacji obrony przeciwrakietowej wchodzącej w skład tzw. tarczy antyrakietowej. W związku z tymi wydarzeniami, w czerwcowym badaniu po raz kolejny poruszyliśmy tematykę stosunku Polaków do przynależności naszego kraju do NATO oraz obecności sojuszniczych wojsk na terenie Polski.

POPARCIE DLA CZŁONKOSTWA POLSKI W NATO ORAZ PEWNOŚĆ SOJUSZU I SOJUSZNIKÓW

W ciągu ostatnich siedemnastu lat przynależność Polski do NATO popierała zdecydowana większość Polaków, nigdy jednak pronatowskie postawy nie były w polskim społeczeństwie tak rozpowszechnione jak w ostatnich dwóch latach. Wzrost poparcia dla przynależności do NATO jednoznacznie należy wiązać z sytuacją na wschodzie Ukrainy. Jeszcze w lutym 2014 roku poparcie dla przynależności Polski do NATO było zbliżone do notowanego w przededniu przystąpienia naszego kraju do tej organizacji – 62% Polaków popierało członkostwo Polski w NATO, przy czym nieco więcej było zwolenników umiarkowanych niż zdecydowanych (odpowiednio 34% i 28%), a 26% miało wówczas do przynależności Polski do Sojuszu stosunek obojętny. Znaczący wzrost poparcia dla

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (313) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 2–9 czerwca 2016 roku na liczącej 1002 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

członkostwa naszego kraju w NATO odnotowaliśmy natomiast w kwietniu 2014 roku², po „referendum” na Krymie i aneksji tego półwyspu przez Federację Rosyjską, kiedy to aż cztery piąte badanych (81% – o 19 punktów procentowych więcej niż w lutym 2014 roku) popierało przynależność Polski do NATO, jednocześnie zaś zmalał odsetek badanych twierdzących, że jest im obojętne, czy Polska jest członkiem NATO czy też nie (spadek o 16 punktów w stosunku do lutego 2014 roku). Warto też podkreślić, iż ten nienotowany wcześniej poziom poparcia dla NATO zarejestrowaliśmy jeszcze przed atakami prorosyjskich separatystów na wschodzie Ukrainy i przed eskalacją przemocy w tym regionie, a jednak poczucie zagrożenia³ wśród Polaków było w kwietniu 2014 roku największe od 1991 roku, kiedy po raz pierwszy podjęliśmy tę problematykę. Wpływ wydarzeń ukraińskich widoczny był także w czterokrotnym wzroście odsetka osób przekonanych, że zagrożenie bezpieczeństwa Polski ma charakter militarny – wiąże się z możliwością dokonania ataku na terytorium naszego kraju przez inne państwo (wzrost z 7% do 29% w stosunku do pomiaru z grudnia 2013 roku)⁴.

Przed rokiem 2014 najwięcej zwolenników członkostwa Polski w NATO odnotowaliśmy w kwietniu 2002 roku (pół roku po zamachu terrorystycznym na World Trade Center i uruchomieniu po raz pierwszy w historii NATO procedur związanych z art. 5 Traktatu Północnoatlantyckiego, który głosi, że atak na dowolne państwo należące do NATO jest równoznaczny z atakiem na cały Sojusz) oraz w maju 2003 roku (dwa miesiące po rozpoczęciu przez Stany Zjednoczone, przy wsparciu wybranych sojuszników spoza struktur NATO, wojny w Iraku). Trzeba też zaznaczyć, że sprzeciw wobec członkostwa Polski w NATO deklarowała zawsze relatywnie niewielka grupa badanych.

Przed warszawskim lipcowym szczytem NATO poparcie dla przynależności Polski do tej organizacji nadal utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie – niemal identycznym jak notowany dwa lata temu, po ostatnim szczycie w Newport. Członkostwo naszego kraju w NATO popiera 79% badanych, przy czym aż 44% stanowią jego zdecydowani zwolennicy. Jedynie czterech na stu Polaków (4%) jest obecnie temu przeciwnych. W zdecydowanej mniejszości pozostają też osoby niepotrafiące zająć stanowiska w tej kwestii (6%).

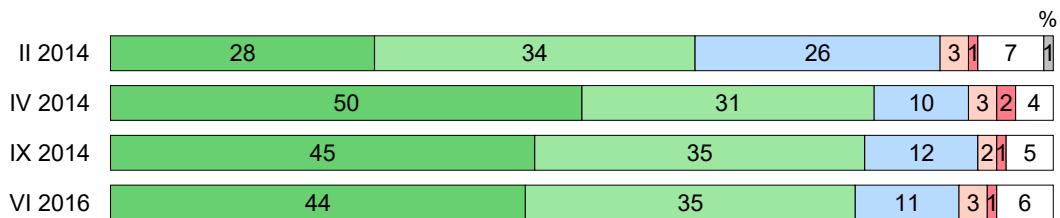
² Zob. komunikat CBOS „Polacy o bezpieczeństwie narodowym i NATO”, kwiecień 2014 (oprac. K. Kowalczyk).

³ Zob. przypis 2. W kwietniu 2014 roku niemal połowa badanych (47%) uważała, że istnieje zagrożenie dla niepodległości Polski. Zbliżone poczucie zagrożenia (44%) notowaliśmy tylko w 1991 roku, kiedy to wciąż dość powszechne były obawy, czy istniejący jeszcze Związek Radziecki zaakceptuje przemiany w naszym kraju.

⁴ Zob. przypis 2.

CBOS

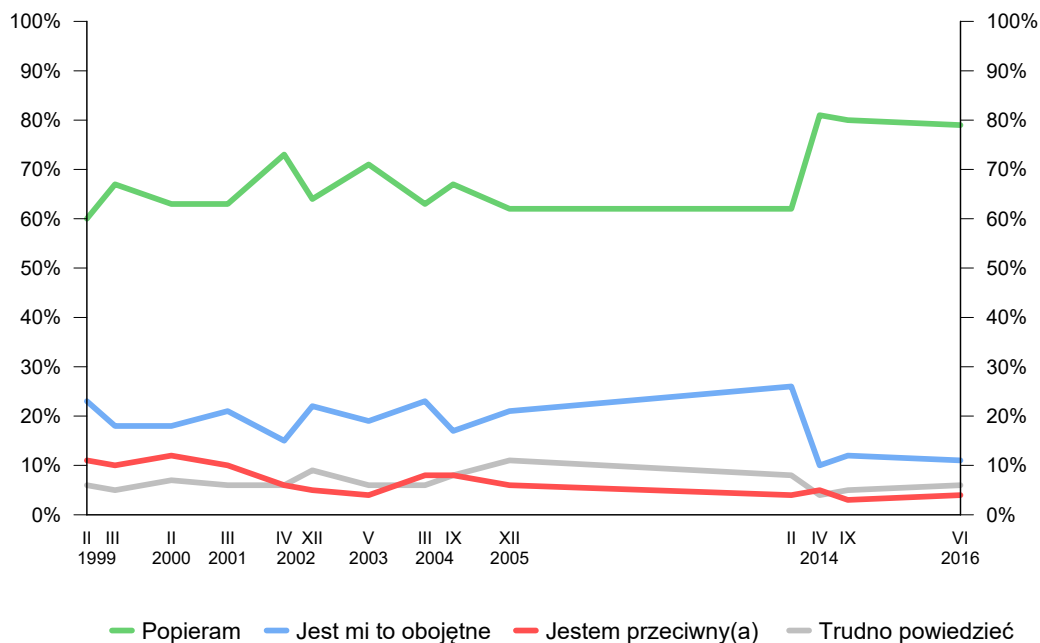
RYS. 1. CZY PAN(I) OSOBIŚCIE POPIERA PRZYNALEŻNOŚĆ POLSKI DO NATO
CZY TEŻ JEST TEMU PRZECIWNY(A)?



- Zdecydowanie popieram
- Raczej popieram
- Jest mi to obojętne
- Jestem raczej przeciwny(a)
- Jestem zdecydowanie przeciwny(a)
- Trudno powiedzieć
- Odmowa odpowiedzi

CBOS

RYS. 2. CZY OSOBIŚCIE POPIERA PAN(I) PRZYNALEŻNOŚĆ POLSKI DO NATO
CZY TEŻ JEST PAN(I) TEMU PRZECIWNY(A)?



Z wielozmiennowych analiz statystycznych⁵ wynika, iż poparcie dla przynależności naszego kraju do NATO – tak jak w dotychczasowych badaniach⁶ – związane jest przede wszystkim z deklarowanym zainteresowaniem polityką, choć niezależnie od stopnia tego zainteresowania zwolennicy członkostwa Polski w Sojuszu dominują we wszystkich wyróżnionych grupach. Do największych zwolenników obecności Polski w NATO zaliczają się jednak badani deklarujący bardzo duże lub duże zainteresowanie polityką, uważnie śledzący to, co się w niej dzieje – 70% z nich popiera ją zdecydowanie, a niemal co piąty (19%) – w sposób umiarkowany. Im mniejsze zainteresowanie polityką, tym mniej osób popiera naszą przynależność do Sojuszu, a tym częstsza jest obojętność wobec przynależności Polski do NATO (o ile wśród badanych uważnie śledzących wydarzenia polityczne obojętność deklaruje jedynie 7%, o tyle wśród tych, których polityka praktycznie nie interesuje – aż 24%). Ponadto wraz ze spadkiem zainteresowania polityką rośnie odsetek respondentów niepotrafiących zająć stanowiska w tej kwestii (do 16% wśród deklarujących, że polityka ich praktycznie nie interesuje).

Tabela 1

Czy osobiście popiera Pan(i) przynależność Polski do NATO czy też jest Pan(i) temu przeciwny(a)?	Jak określił(a)by Pan(i) swoje zainteresowanie polityką:			
	bardzo duże lub duże – uważnie śledzi Pan(i) to, co się dzieje w polityce	średnie – śledzi Pan(i) jedynie główne wydarzenia	nikłe, niewielkie – często umykają Pana(i) uwadze nawet ważne wydarzenia	żadne – praktycznie Pana(i) to nie interesuje
	w procentach			
Zdecydowanie popieram	70	48	32	20
Raczej popieram	19	36	46	35
Jest mi to obojętne	7	9	14	24
Jestem raczej przeciwny(a)	2	3	3	4
Jestem zdecydowanie przeciwny(a)	1	1	0	1
Trudno powiedzieć	1	4	5	16

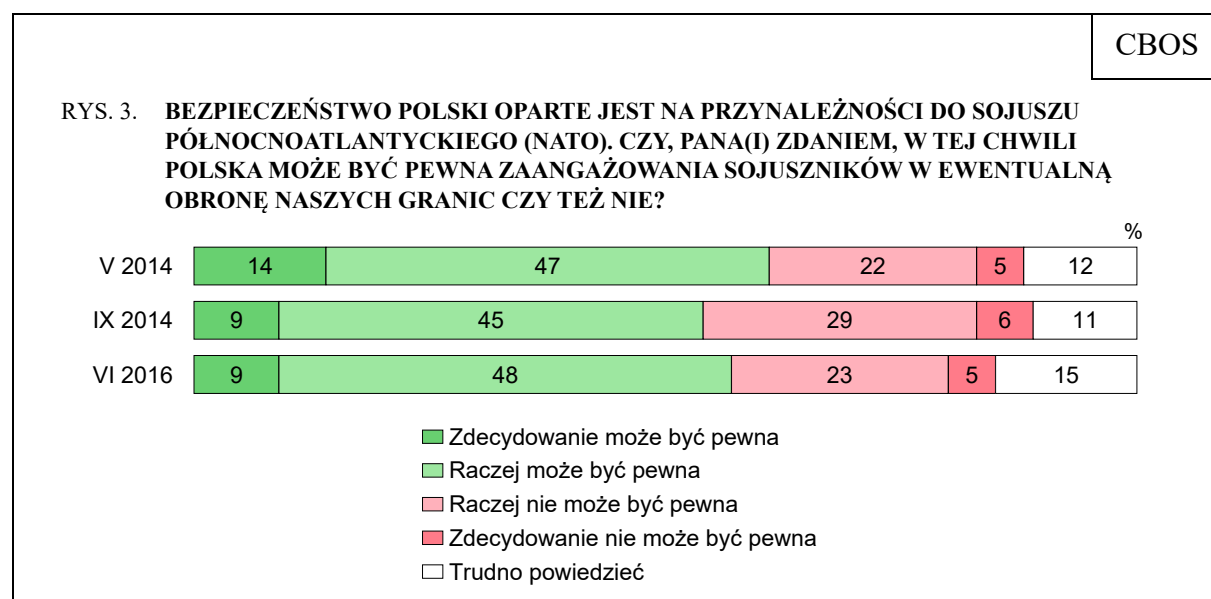
Uwzględniając analizowane zmienne społeczno-demograficzne można stwierdzić, że stosunek badanych do członkostwa Polski w NATO najbardziej związany jest z wykształceniem. Choć zwolennicy przynależności Polski do Sojuszu Północnoatlantyckiego dominują we wszystkich wyróżnionych grupach, to najwięcej jest ich wśród osób wykształceniem wyższym i średnim (odpowiednio 89% i 82%), a najmniej wśród respondentów z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym (59%). Analogicznie,

⁵ Wykorzystano moduł *IBM SPSS Decision Trees*.

⁶ Zob. komunikat CBOS „Po szczycie NATO w walijskim Newport”, październik 2014 (oprac. B. Badora).

najwięcej przeciwników członkostwa jest wśród osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym (7%), a najmniej wśród absolwentów wyższych uczelni i osób ze średnim wykształceniem (po 3%). Również deklarowana obojętność jest tym częstsza, im niższy poziom wykształcenia badanych – od 6% wśród osób z wyższym wykształceniem do 21% w grupie z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym. Warto dodać, iż obecnie – tak jak w 2014 roku – zwolennicy przynależności do NATO dominują we wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych, a rekordowo wysokie poparcie notujemy wśród kadry kierowniczej i specjalistów wyższego szczebla (97%) – zob. tabela aneksowa 1. Zwolennicy członkostwa Polski w NATO zdecydowanie przeważają także wśród potencjalnych elektoratów wszystkich partii politycznych, które zostały uwzględnione w czerwcowym badaniu preferencji partyjnych⁷.

W porównaniu z wrześniem 2014 roku, nieco mniejsze są wątpliwości Polaków co do zaangażowania sojuszników z NATO w ewentualną obronę naszych granic. Warto tu przypomnieć, iż zwiększyły się one po ostatnim szczycie NATO w Newport, natomiast obecnie – pomimo poprawy ocen w tym względzie – nadal są trochę gorsze niż w maju 2014 roku. Obecnie 57% respondentów sądzi, że w tej chwili Polska może być pewna zaangażowania sojuszników w tę obronę, jednak od września 2014 roku zwiększyła się tylko grupa przekonanych o tym w umiarkowanym stopniu (wzrost o 3 punkty procentowe). Jednocześnie zmalał też odsetek wątpiących w zaangażowanie sojuszników z NATO w ewentualną obronę naszych granic (z 35% do 28%) i kształtuje się na poziomie sprzed poprzedniego szczytu Sojuszu w Newport.



⁷ Por. komunikat CBOS „Preferencje partyjne w czerwcu”, czerwiec 2016 (oprac. B. Roguska).

Przeprowadzone analizy wielozmiennowe⁸ wskazują, iż na opinie w tej kwestii wpływ ma przede wszystkim ogólny stosunek badanych do przynależności Polski do NATO. O ile wśród zwolenników członkostwa w NATO zdecydowanie dominują ci, którzy są przekonani, że w tej chwili Polska może być pewna zaangażowania sojuszników w ewentualną obronę naszych granic, o tyle badani, którym jest to obojętne, są podzieleni – z niewielką przewagą sceptyków nad tymi, którzy sądzą, że nasz kraj może liczyć na sojuszników z NATO. Wśród przeciwników naszej przynależności do NATO zdecydowanie najliczniejsi są przekonani, iż Polska nie może być pewna swoich sojuszników.

Tabela 2

Bezpieczeństwo Polski oparte jest na przynależności do Sojuszu Północnoatlantyckiego (NATO). Czy, Pan(i) zdaniem, w tej chwili Polska może być pewna zaangażowania sojuszników w ewentualną obronę naszych granic czy też nie?	Czy Pan(i) osobiście popiera przynależność Polski do NATO czy też jest temu przeciwny(a)?				
	Zdecydowanie popieram	Raczej popieram	Jest mi to obojętne	Jestem przeciwny(a)	Trudno powiedzieć
	w procentach				
Zdecydowanie może być pewna	17	2	2	9	0
Raczej może być pewna	52	59	27	21	16
Raczej nie może być pewna	21	25	29	39	9
Zdecydowanie nie może być pewna	4	4	4	24	2
Trudno powiedzieć	6	10	37	7	72

Na postrzeganie gwarancji natowskich sojuszników wpływ ma również deklarowane zainteresowanie polityką. Choć najwięcej przekonanych, że w tej chwili Polska może być pewna ich zaangażowania w ewentualną obronę naszych granic, notujemy wśród badanych deklarujących duże bądź bardzo duże zainteresowanie tym, co się dzieje w polityce (66%), to w tej grupie również najczęściej pojawiają się zdecydowane głosy, że takiej pewności nie ma (8%). Pewność co do zaangażowania innych państw NATO w ewentualną obronę naszych granic w większości mają też respondenci deklarujący przynajmniej minimalne zainteresowanie polityką, choć na ogół wyrażają ją w sposób umiarkowany. Im mniejsze deklarowane zainteresowanie polityką, tym większy odsetek niepotrafiących zająć stanowiska w tej kwestii (do 34% wśród deklarujących całkowity brak zainteresowania tą sferą życia).

⁸ Wykorzystano moduł *IBM SPSS Decision Trees*.

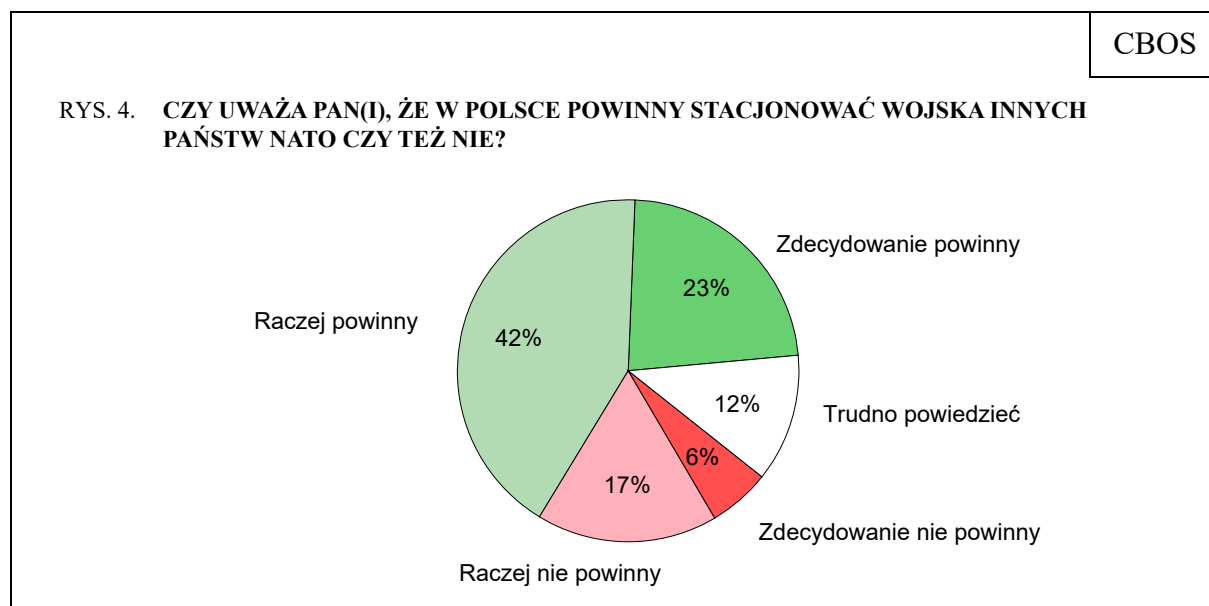
Tabela 3

Bezpieczeństwo Polski oparte jest na przynależności do Sojuszu Północnoatlantyckiego (NATO). Czy, Pan(i) zdaniem, w tej chwili Polska może być pewna zaangażowania sojuszników w ewentualną obronę naszych granic czy też nie?	Jak określił(a)by Pan(i) swoje zainteresowanie polityką:			
	bardzo duże lub duże – uważnie śledzi Pan(i) to, co się dzieje w polityce	średnie – śledzi Pan(i) jedynie główne wydarzenia	nikłe, niewielkie – często umykają Pana(i) uwadze nawet ważne wydarzenia	żadne – praktycznie Pana(i) to nie interesuje
	w procentach			
Zdecydowanie może być pewna	18	7	6	7
Raczej może być pewna	48	51	51	37
Raczej nie może być pewna	22	25	25	16
Zdecydowanie nie może być pewna	8	4	2	6
Trudno powiedzieć	4	12	16	34

Warto dodać, iż na tle pozostałych potencjalnych elektoratów partyjnych sceptycyzmem co do zaangażowania natowskich sojuszników w ewentualną obronę polskich granic wyróżniają się zwolennicy ugrupowania KORWiN, spośród których zdecydowana większość wyraża niepewność w tej kwestii.

STOSUNEK DO STACJONOWANIA W POLSCE WOJSK INNYCH PAŃSTW NATO

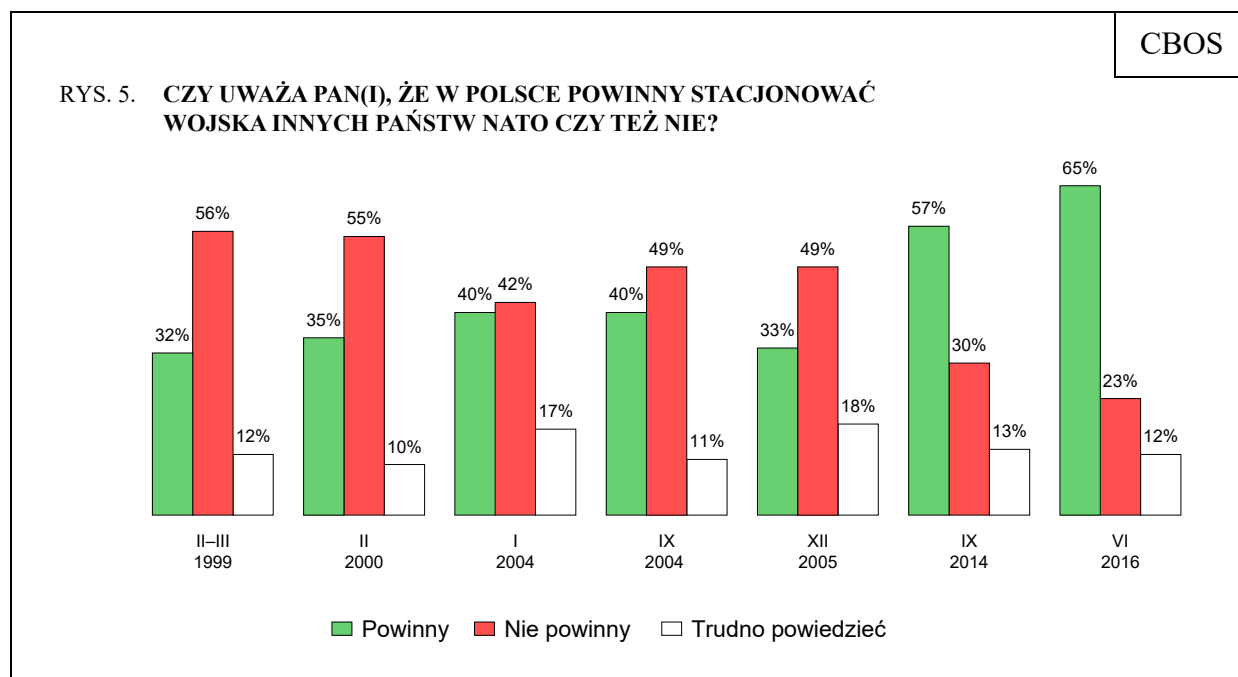
W ostatnim dziesięcioleciu znacząco wzrosła akceptacja stałej obecności wojsk innych państw NATO na terytorium Polski. Obecnie blisko dwie trzecie badanych (65%) jest zdania, że w Polsce powinny stacjonować wojska innych państw NATO. Przeciwnicy stałej ich obecności na terytorium naszego kraju stanowią niespełna jedną czwartą (23%) ankietowanych.



Poparcie dla stacjonowania w Polsce wojsk innych państw NATO jest obecnie najwyższe w historii badań CBOS, choć zwolennicy stałej obecności sojusznicznych wojsk po raz pierwszy zdominowali jej przeciwników już we wrześniu 2014 roku, czyli po włączeniu Krymu i Sewastopola w skład Federacji Rosyjskiej i po wybuchu konfliktu zbrojnego na wschodzie Ukrainy. Obecnie jednak ta przewaga jeszcze się zwiększyła (wzrost odsetka zwolenników o 8 punktów procentowych przy spadku odsetka przeciwników o 7 punktów). Warto dodać, iż wcześniej obniżenie poziomu sprzeciwu i wzrost akceptacji dla stałej obecności wojsk innych państw NATO w Polsce odnotowaliśmy w styczniu 2004 roku, kiedy w skład Międzynarodowych Sił Stabilizacyjnych w Republice Iraku wchodził polski kontyngent wojskowy, zatem współdziałanie polskich żołnierzy z wojskami innych krajów mogło się Polakom wydawać bardziej oczywiste niż w innych momentach historii.

Tabela 4

Czy uważa Pan(i), że w Polsce powinny stacjonować wojska innych państw NATO czy też nie?	Wskazania respondentów według terminów badań						
	II–III 1999	II 2000	I 2004	IX 2004	XII 2005	IX 2014	VI 2016
	w procentach						
Zdecydowanie powinny	8	9	12	15	8	20	23
Raczej powinny	24	26	28	25	25	37	42
Raczej nie powinny	35	29	21	24	26	22	17
Zdecydowanie nie powinny	21	26	21	25	23	8	6
Trudno powiedzieć	12	10	17	11	18	13	12



Z wielozmiennowych analiz statystycznych⁹ wynika, że poparcie dla stacjonowania w Polsce wojsk innych państw NATO wiąże się przede wszystkim z ogólnym stosunkiem do przynależności naszego kraju do tego Sojuszu. Za stacjonowaniem w Polsce wojsk innych państw NATO opowiadają się ponad cztery piąte zdecydowanych zwolenników przynależności Polski do tej organizacji i ponad dwie trzecie umiarkowanych (odpowiednio 81% i 68%). Opinie deklarujących obojętność wobec członkostwa Polski w NATO są w tej kwestii dość podzielone, choć największa grupa jest przeciwna stacjonowaniu w Polsce wojsk innych państw NATO (38%). Nieliczni przeciwnicy obecności Polski w Sojuszu Północnoatlantyckim w zdecydowanej większości (61%) sprzeciwiają się też stacjonowaniu wojsk innych państw NATO na terytorium naszego kraju. Osoby niemające jednoznacznego stanowiska w kwestii, czy Polska powinna należeć do NATO, czy też nie, w większości nie potrafią zająć stanowiska także w sprawie stacjonowania wojsk natowskich sojuszników w naszym kraju (58%), a wśród pozostałych jego przeciwnicy wyraźnie dominują nad zwolennikami (30% wobec 12%).

Tabela 5

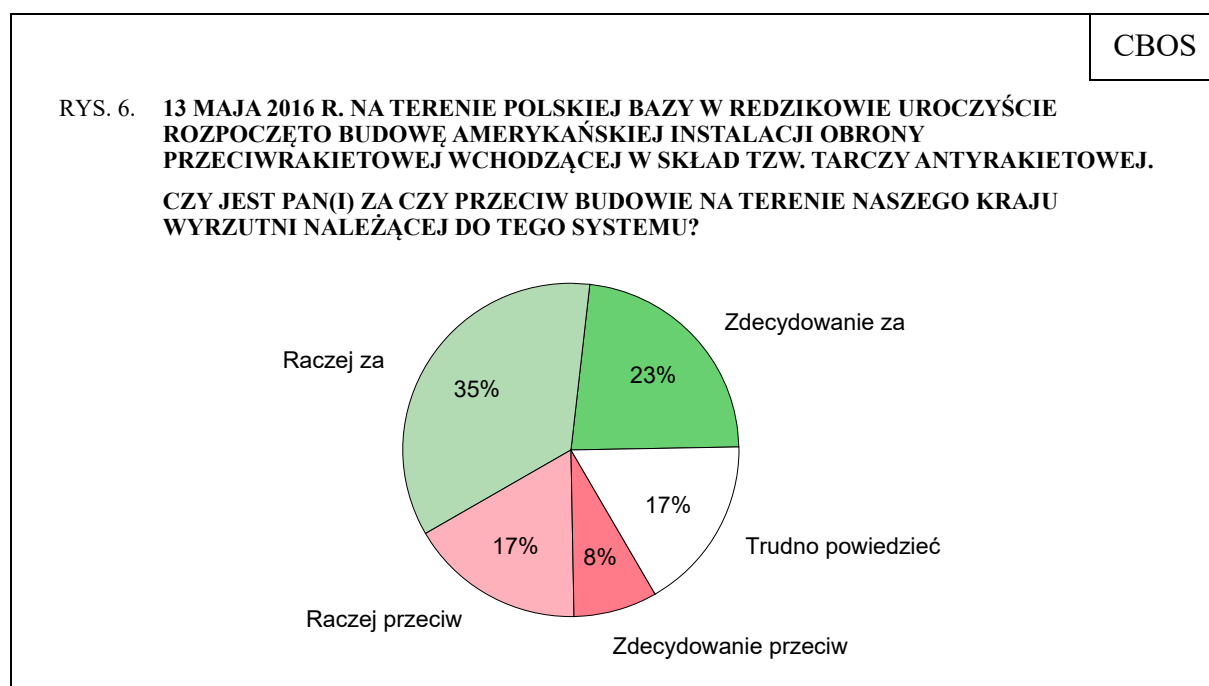
Czy uważa Pan(i), że w Polsce powinny stacjonować wojska innych państw NATO czy też nie?	Czy Pan(i) osobiście popiera przynależność Polski do NATO czy też jest temu przeciwny(a)?				
	Zdecydowanie popieram	Raczej popieram	Jest mi to obojętne	Jestem przeciwny(a)	Trudno powiedzieć
	w procentach				
Zdecydowanie powinny	41	10	5	7	2
Raczej powinny	40	58	26	23	10
Raczej nie powinny	11	18	30	27	19
Zdecydowanie nie powinny	4	4	8	34	11
Trudno powiedzieć	4	9	31	9	58

Spośród analizowanych zmiennych społeczno-demograficznych stosunek do stacjonowania w Polsce wojsk innych państw NATO najbardziej różnicuje płeć badanych, przy czym znacząco częściej popierają je mężczyźni (76%) niż kobiety (55%) – zob. tabela aneksowa 3. Warto dodać, iż stosunku do stałej obecności wojsk innych państwa NATO na terytorium RP nie różnicują znacząco sympatie partyjne – we wszystkich potencjalnych elektoratach zdecydowanie dominują jej zwolennicy.

⁹ Wykorzystano moduł *IBM SPSS Decision Trees*.

STOSUNEK DO BUDOWY AMERYKAŃSKIEJ INSTALACJI OBRONY PRZECIWRAKIETOWEJ

W dniu 13 maja br. na terenie polskiej bazy w Redzikowie uroczyste rozpoczęto budowę amerykańskiej instalacji obrony przeciwrakietowej wchodzącej w skład tzw. tarczy antyrakietowej. Stosunek Polaków do ulokowania na terytorium naszego kraju elementów tzw. amerykańskiej tarczy antyrakietowej badamy od ponad dziesięciu lat, czyli od momentu, kiedy ta kwestia po raz pierwszy pojawiła się w dyskusji publicznej. Był on początkowo raczej pozytywny – w grudniu 2005 roku¹⁰ połowa badanych opowiedziała się za, a jedynie niespełna jedna trzecia była przeciw. W kolejnych pomiarach od czerwca 2006 roku do września 2009 roku stosunek respondentów był w tej kwestii jednak częściej negatywny niż pozytywny (opinie tylko nieco się poprawiły w drugiej połowie 2008 roku, po podpisaniu polsko-amerykańskiej umowy w sprawie tarczy¹¹). W czerwcu br. ponownie zwolennicy budowy w Polsce amerykańskiej instalacji wchodzącej w skład tzw. tarczy antyrakietowej zdecydowanie dominują nad jej przeciwnikami (58% wobec 23%). Tak jak w poprzednich badaniach, znacząca grupa badanych nie ma w tej kwestii wyrobionego zdania (17%).

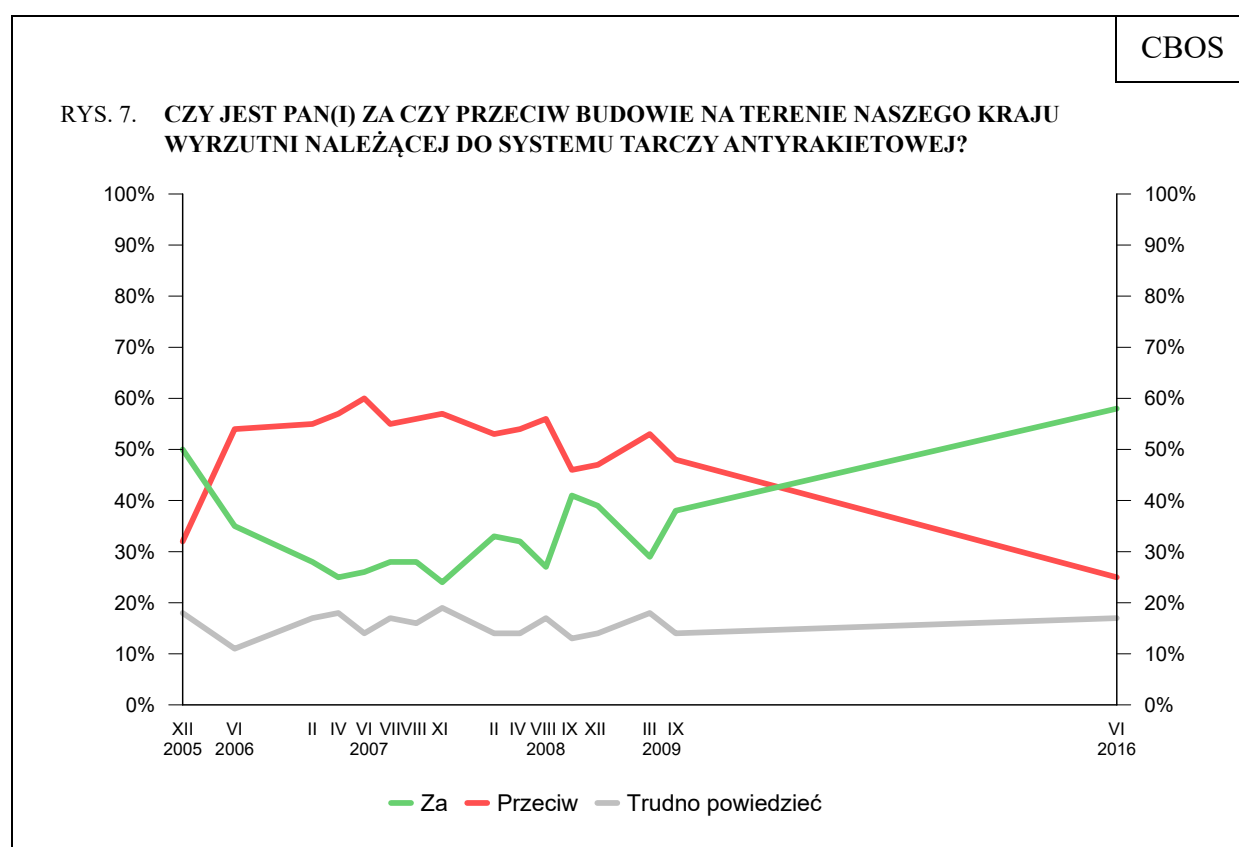


¹⁰ Zob. komunikat CBOS „Bazy NATO i tarcza antyrakietowa w Polsce”, styczeń 2006 (oprac. A. Paterek).

¹¹ Zob. komunikat CBOS „Polacy o tarczy antyrakietowej. Opinie przed i po podpisaniu umowy ze Stanami Zjednoczonymi”, październik 2008 (oprac. M. Feliksiak).

Tabela 6

Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do systemu tarczy antyrakietowej?	Wskazania respondentów według terminów badań															
	2005	2006	2007					2008				2009		2016		
	XII	VI	II	IV	VI	VII	VIII	XI	II	IV	VIII	IX	XII	III	IX	VI
	w procentach															
Zdecydowanie za	18	15	9	8	7	9	8	7	10	10	9	15	14	8	12	23
Raczej za	32	20	19	17	19	19	20	17	23	22	18	26	25	21	26	35
Raczej przeciw	17	26	25	24	25	28	26	28	29	25	24	21	25	28	23	17
Zdecydowanie przeciw	15	28	30	33	35	27	30	29	24	29	32	25	22	25	25	8
Trudno powiedzieć	18	11	17	18	14	17	16	19	14	14	17	13	14	18	14	17



Stosunek badanych do budowy na terenie Polski amerykańskiej instalacji obrony przeciwrakietowej wchodzącej w skład tzw. tarczy antyrakietowej związany jest przede wszystkim z ogólnym nastawieniem do stacjonowania na terytorium naszego kraju wojsk innych państw NATO. Zwolennikami budowy na ogół są osoby uważające, że w Polsce powinny stacjonować wojska innych państw NATO, a sprzeciw dominuje wśród niechętnych stałej obecności sojusznicznych wojsk w naszym kraju.

Tabela 7

13 maja na terenie polskiej bazy w Redzikowie uroczyście rozpoczęto budowę amerykańskiej instalacji obrony przeciwrakietowej wchodzącej w skład tzw. tarczy antyrakietowej. Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do tego systemu?	Czy uważa Pan(i), że w Polsce powinny stacjonować wojska innych państw NATO czy też nie?				
	Zdecydowanie powinny	Raczej powinny	Raczej nie powinny	Zdecydowanie nie powinny	Trudno powiedzieć
	w procentach				
Zdecydowanie za	66	16	4	8	1
Raczej za	23	53	23	7	25
Raczej przeciw	4	13	44	19	14
Zdecydowanie przeciw	2	4	12	63	7
Trudno powiedzieć	5	14	17	3	54

Spośród analizowanych zmiennych społeczno-demograficznych stosunek do budowy w Polsce amerykańskiej instalacji obrony przeciwrakietowej najbardziej różnicuje płeć. Za budową w Polsce amerykańskiej instalacji wchodzącej w skład tzw. tarczy antyrakietowej znacznie częściej opowiadają się mężczyźni (68%) niż kobiety (49%). Warto dodać, iż stosunku do budowy tej instalacji nie różnicują znacząco deklarowane preferencje partyjne, natomiast na tle pozostałych badanych najwięcej zdecydowanych jej zwolenników jest w grupie osób deklarujących prawicowe poglądy polityczne (zob. tabela aneksowa 4).

CZY AMERYKAŃSKA INSTALACJA ANTYRAKIETOWA ZWIĘKSZA ZAGROŻENIE ATAKIEM RAKIETOWYM ZE STRONY INNEGO PAŃSTWA?

Mimo zmian nastawienia Polaków do budowy w Polsce amerykańskiej instalacji antyrakietowej wchodzącej w skład tzw. tarczy antyrakietowej, w niewielkim stopniu zmieniało się przekonanie o zagrożeniu atakiem rakietowym ze strony innych państw w związku z jej budową. Obecnie wyraża je 59% badanych, nieco ponad jedna czwarta (26%) sądzi, że takie niebezpieczeństwo naszemu krajowi nie grozi, a 15% nie ma w tej kwestii zdania.

RYS. 8. CZY, PANA(I) ZDANIEM, BUDOWA NA TERENIE POLSKI AMERYKAŃSKIEJ INSTALACJI WCHODZĄCEJ W SKŁAD TZW. TARCZY ANTYRAKJETOWEJ MOŻE STWORZYĆ ZAGROŻENIE ATAKIEM POWIETRZNYM, RAKIETOWYM INNEGO PAŃSTWA (NP. ROSJI) NA TERYTORIUM POLSKI CZY TEŻ NIE?

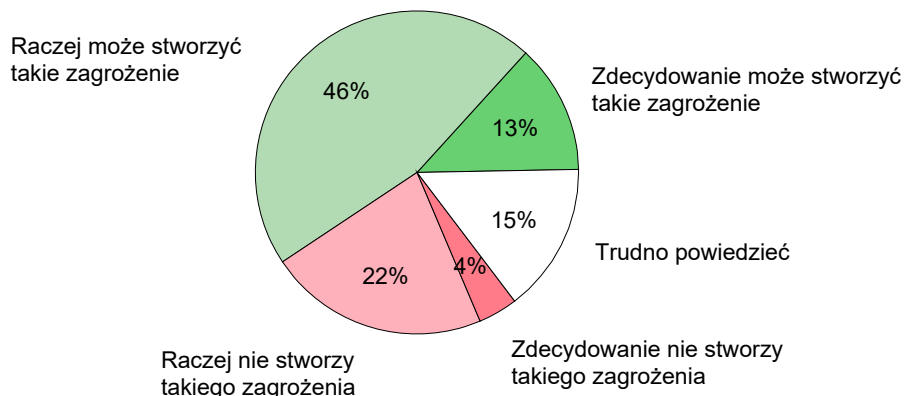


Tabela 8

Czy budowa takiej bazy może stworzyć zagrożenie atakiem powietrznym, raketowym innego państwa (np. Rosji) na terytorium Polski czy też nie?	Wskazania respondentów według terminów badań									
	II 2008		IV 2008		IX 2008		XII 2008		VI 2016	
	w procentach									
Zdecydowanie może stworzyć takie zagrożenie	14	56	15	59	17	65	15	61	13	59
Raczej może stworzyć takie zagrożenie	42		44		48		46		46	
Raczej nie stworzy takiego zagrożenia	24	27	23	26	19	22	23	27	22	26
Zdecydowanie nie stworzy takiego zagrożenia	3		3		3		4		4	
Trudno powiedzieć	17		15		13		12		15	

Przekonanie, że budowa amerykańskiej instalacji obrony przeciwrakietowej w Polsce spowoduje wzrost zagrożenia agresją ze strony innego państwa, wpływa, co zrozumiałe, na stosunek do tego przedsięwzięcia. Badani, którzy uważają, że budowa tarczy nie ma związku z tym niebezpieczeństwem, w zdecydowanej większości (86% z tej grupy) aprobują jej powstanie. Obecnie jednak także wyrażający tego typu obawy w większości opowiadają się za budową w Polsce elementów tzw. amerykańskiej tarczy antyrakietowej (52%). W porównaniu z grudniem 2008 roku¹², wzrost akceptacji budowy tej instalacji odnotowaliśmy zarówno wśród badanych uważających, że budowa na terenie Polski amerykańskiej instalacji wchodzącej w skład tzw. tarczy antyrakietowej nie stworzy zagrożenia atakiem powietrznym, raketowym innego państwa (np. Rosji) na terytorium Polski, jak i wśród osób obawiających się takiego ataku (wzrost odpowiednio o 23 i 16 punktów procentowych).

¹² Zob. komunikat CBOS „Opinie o tarczy antyrakietowej w Polsce”, grudzień 2008 (oprac. M. Feliksiak).

Być może zatem Polacy obecnie częściej niż w 2008 roku uważają, że zagrożenie raketowym atakiem innego państwa występuje nawet bez obecności amerykańskich instalacji obronnych na terenie naszego kraju.

Tabela 9

13 maja na terenie polskiej bazy w Redzikowie uroczyście rozpoczęto budowę amerykańskiej instalacji obrony przeciwraketowej wchodzącej w skład tzw. tarczy antyraketowej. Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do tego systemu?	Czy, Pana(i) zdaniem, budowa na terenie Polski amerykańskiej instalacji wchodzącej w skład tzw. tarczy antyraketowej może stworzyć zagrożenie atakiem powietrznym, raketowym innego państwa (np. Rosji) na terytorium Polski czy też nie?		
	Może stworzyć takie zagrożenie	Nie stworzy takiego zagrożenia	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zdecydowanie za	19	38	10
Raczej za	33	48	17
Raczej przeciw	23	7	9
Zdecydowanie przeciw	12	3	6
Trudno powiedzieć	12	4	59



Mimo że w ciągu ostatnich siedemnastu lat przynależność Polski do NATO popierała zawsze zdecydowana większość Polaków, to od czasu wybuchu konfliktu na Ukrainie Polacy prezentują znacznie bardziej pronatowskie postawy. Wyraża się to nie tylko w poparciu dla członkostwa w Sojuszu Północnoatlantyckim, ale także dla stałej obecności wojsk innych państw NATO na terenie Polski. Mimo niezmienionych opinii o możliwym zagrożeniu atakiem raketowym ze strony innego państwa z powodu budowy w Polsce amerykańskiej instalacji antyraketowej wchodzącej w skład tzw. tarczy antyraketowej, znacząco wzrosło także poparcie dla jej budowy.

Opracowała
Barbara BADORA

A N E K S

Tabela 1

		Czy Pan(i) osobiście popiera przynależność Polski do NATO czy też jest temu przeciwny(a)?						Liczba osób
		Zdecydowanie popieram	Raczej popieram	Jest mi to obojętne	Jestem raczej przeciwny(a)	Jestem zdecydowanie przeciwny(a)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		44	35	11	3	1	6	1002
Płeć	Mężczyźni	52	34	7	3	1	3	473
	Kobiety	37	36	15	3	0	8	529
Wiek	18–24 lata	33	25	25	5	3	9	103
	25–34	39	44	11	3		3	191
	35–44	45	34	12	3	0	5	181
	45–54	50	39	7	2	1	2	147
	55–64	50	34	8	3		5	177
	65 lat i więcej	45	29	11	4	1	10	202
Miejsce zamieszkania	Wieś	36	39	12	4	1	7	398
	Miasto do 19 999	39	38	12	1		9	128
	20 000 – 99 999	48	32	12	3	0	4	198
	100 000 – 499 999	50	31	11	2		6	161
	500 000 i więcej mieszk.	61	27	7	4		0	117
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	24	35	21	6	1	12	205
	Zasadnicze zawodowe	40	41	10	1	1	7	245
	Średnie	53	29	11	3	0	4	303
	Wyższe	54	35	6	3		2	249
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	54	43	2	1		1	95
	Średni personel, technicy	66	26	2			5	22
	Pracownicy adm.-biurowi	60	31	5	3		1	69
	Pracownicy usług	40	32	12	5		10	62
	Robotnicy wykwalifikowani	39	39	9	3	3	7	115
	Robotnicy niewykwalifik.	38	43	6	4		9	45
	Rolnicy	29	56	12			3	54
	Pracujący na własny rach.	60	24	10	2		4	52
	Bezrobotni	39	31	22	4	1	4	48
	Emeryci	49	30	8	4	1	10	229
	Renciści	33	35	23	4	1	4	69
	Uczniowie i studenci	37	28	27	2		6	72
	Gospodynie domowe i inni	31	41	20	4		4	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	52	36	3	6	1	2	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	45	42	4	2		7	83
	sekt. prywat. poza rolnict.	48	34	10	1	1	6	242
	prywatnym gosp. rolnym	29	55	12			5	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	31	35	24	4	0	6	131
	Od 650 zł do 999 zł	33	40	9	7	1	9	124
	Od 1000 zł do 1399 zł	47	36	8	4	2	4	179
	Od 1400 zł do 1999 zł	49	34	8	1		8	134
	2000 zł i więcej	64	30	3	0		2	154
Ocena własnych war. mater.	Złe	30	41	13	8	2	5	89
	Średnie	41	34	14	3	0	7	450
	Dobre	50	34	9	2	0	5	464
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	49	31	8	3		9	49
	Raz w tygodniu	42	36	13	3	0	6	459
	1–2 razy w miesiącu	39	40	13	2	1	5	147
	Kilka razy w roku	49	35	9	3	1	3	216
	W ogóle nie uczestniczy	50	24	13	5	1	8	124
Poglądy polityczne	Lewica	56	29	9	3	1	2	144
	Centrum	43	42	9	2	0	4	282
	Prawica	53	31	9	3	1	4	316
	Trudno powiedzieć	29	34	21	4		12	248

Tabela 2

		Bezpieczeństwo Polski oparte jest na przynależności do Sojuszu Północnoatlantyckiego (NATO). Czy, Pan(i) zdaniem, w tej chwili Polska może być pewna zaangażowania sojuszników w ewentualną obronę naszych granic czy też nie?					Liczba osób
		Zdecydowanie może być pewna	Raczej może być pewna	Raczej nie może być pewna	Zdecydowanie nie może być pewna	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		9	48	23	5	15	1002
Płeć	Mężczyźni	10	52	25	6	8	473
	Kobiety	7	45	22	4	22	529
Wiek	18–24 lata	5	43	32	5	16	103
	25–34	6	53	23	6	12	191
	35–44	7	48	26	5	13	181
	45–54	11	44	19	9	17	147
	55–64	11	54	20	1	14	177
	65 lat i więcej	11	45	22	3	19	202
Miejsce zamieszkania	Wieś	8	47	22	4	19	398
	Miasto do 19 999	8	50	18	5	20	128
	20 000 – 99 999	12	45	29	4	11	198
	100 000 – 499 999	8	48	26	5	13	161
	500 000 i więcej mieszk.	8	59	18	10	6	117
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	7	44	20	3	26	205
	Zasadnicze zawodowe	8	50	22	3	17	245
	Średnie	9	50	26	4	11	303
	Wyższe	11	49	24	8	8	249
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	5	56	24	9	6	95
	Średni personel, technicy		63	17		20	22
	Pracownicy adm.-biurowi	16	42	28	5	9	69
	Pracownicy usług	9	49	27	4	11	62
	Robotnicy wykwalifikowani	8	52	20	6	15	115
	Robotnicy niewykwalifik.	10	51	21	2	16	45
	Rolnicy	4	45	27	3	22	54
	Pracujący na własny rach.	7	53	17	6	16	52
	Bezrobotni	9	50	25	8	9	48
	Emeryci	11	48	20	3	17	229
	Renciści	9	49	16	5	21	69
	Uczniowie i studenci	5	33	43	4	15	72
	Gospodynie domowe i inni	9	46	18	6	21	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	8	51	25	7	10	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	7	51	26	5	12	83
	sekt. pryw. poza rolnict.	9	52	21	4	14	242
	prywatnym gosp. rolnym	5	44	24	5	21	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	11	47	22	6	14	131
	Od 650 zł do 999 zł	10	45	28	1	16	124
	Od 1000 zł do 1399 zł	12	45	26	4	13	179
	Od 1400 zł do 1999 zł	8	54	16	6	16	134
	2000 zł i więcej	8	61	23	4	5	154
Ocena własnych war. mater.	Złe	9	44	20	10	17	89
	Średnie	9	43	24	5	19	450
	Dobre	8	54	23	4	11	464
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	9	45	17	4	24	49
	Raz w tygodniu	8	51	23	4	15	459
	1–2 razy w miesiącu	7	54	21	4	13	147
	Kilka razy w roku	8	48	23	6	15	216
	W ogóle nie uczestniczy	13	36	31	6	14	124
Poglądy polityczne	Lewica	11	48	26	6	9	144
	Centrum	8	54	24	3	12	282
	Prawica	9	49	26	6	9	316
	Trudno powiedzieć	7	42	17	4	29	248

Tabela 3

		Czy uważa Pan(i), że w Polsce powinny stacjonować wojska innych państw NATO czy też nie?					Liczba osób
		Zdecydowanie powinny	Raczej powinny	Raczej nie powinny	Zdecydowanie nie powinny	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		23	42	17	6	12	1002
Płeć	Mężczyźni	29	47	13	6	5	473
	Kobiety	17	38	20	6	19	529
Wiek	18–24 lata	20	35	21	5	19	103
	25–34	19	48	21	4	8	191
	35–44	16	39	20	8	18	181
	45–54	26	42	16	9	7	147
	55–64	28	43	14	5	10	177
	65 lat i więcej	26	44	10	6	14	202
Miejsce zamieszkania	Wieś	21	42	16	7	14	398
	Miasto do 19 999	20	40	21	9	11	128
	20 000 – 99 999	27	45	15	3	9	198
	100 000 – 499 999	25	44	15	3	13	161
	500 000 i więcej mieszk.	22	38	20	8	11	117
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	16	41	17	7	19	205
	Zasadnicze zawodowe	25	42	17	5	11	245
	Średnie	26	42	16	5	12	303
	Wyższe	22	45	18	7	9	249
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	23	49	15	5	8	95
	Średni personel, technicy	19	42	25		14	22
	Pracownicy adm.-biurowi	20	50	19	2	9	69
	Pracownicy usług	18	43	18	4	17	62
	Robotnicy wykwalifikowani	24	44	12	8	13	115
	Robotnicy niewykwalifik.	19	51	12	5	13	45
	Rolnicy	15	44	24	10	6	54
	Pracujący na własny rach.	30	37	19	8	7	52
	Bezrobotni	21	43	15	7	14	48
	Emeryci	30	40	11	7	12	229
	Renciści	22	35	25	6	12	69
	Uczniowie i studenci	16	42	21	4	16	72
	Gospodynie domowe i inni	16	35	24	6	18	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	22	44	17	6	10	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	19	59	12	3	8	83
	sekt. pryw. poza rolnict.	24	40	18	5	14	242
	prywatnym gosp. rolnym	20	40	24	12	4	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	23	34	25	6	12	131
	Od 650 zł do 999 zł	14	45	18	5	18	124
	Od 1000 zł do 1399 zł	26	43	14	8	8	179
	Od 1400 zł do 1999 zł	26	42	13	7	12	134
	2000 zł i więcej	33	40	14	5	9	154
Ocena własnych war. mater.	Złe	18	47	14	9	12	89
	Średnie	20	44	15	6	14	450
	Dobre	26	40	19	5	11	464
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	21	43	17	7	13	49
	Raz w tygodniu	24	41	18	5	13	459
	1–2 razy w miesiącu	20	43	16	7	15	147
	Kilka razy w roku	24	44	16	7	8	216
	W ogóle nie uczestniczy	21	42	16	7	14	124
Poglądy polityczne	Lewica	27	39	16	10	8	144
	Centrum	21	47	20	3	9	282
	Prawica	27	44	14	7	7	316
	Trudno powiedzieć	17	37	17	5	24	248

Tabela 4

		Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do tego systemu [tzw. tarczy antyrakietowej]?					Liczba osób
		Zdecydowanie za	Raczej za	Raczej przeciw	Zdecydowanie przeciw	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		23	35	17	8	17	1002
Płeć	Mężczyźni	33	35	14	9	9	473
	Kobiety	14	35	19	8	24	529
Wiek	18–24 lata	15	42	14	11	19	103
	25–34	16	42	17	6	18	191
	35–44	17	38	16	8	21	181
	45–54	32	28	19	10	11	147
	55–64	26	35	20	9	11	177
	65 lat i więcej	29	26	14	10	21	202
Miejsce zamieszkania	Wieś	19	35	18	9	19	398
	Miasto do 19 999	22	32	22	8	17	128
	20 000 – 99 999	26	33	19	9	13	198
	100 000 – 499 999	27	38	15	5	16	161
	500 000 i więcej mieszk.	26	38	7	13	16	117
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	17	29	17	12	25	205
	Zasadnicze zawodowe	27	34	17	6	16	245
	Średnie	26	35	15	9	14	303
	Wyższe	20	39	18	9	14	249
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	21	42	14	6	17	95
	Średni personel, technicy	32	32	27	3	5	22
	Pracownicy adm.–biurowi	27	41	15	5	12	69
	Pracownicy usług	19	40	12	8	20	62
	Robotnicy wykwalifikowani	23	36	19	10	12	115
	Robotnicy niewykwalifik.	26	40	5	8	21	45
	Rolnicy	23	36	23	7	11	54
	Pracujący na własny rach.	28	36	19	7	10	52
	Bezrobotni	18	30	20	11	22	48
	Emeryci	30	27	17	11	15	229
	Renciści	18	20	20	10	31	69
	Uczniowie i studenci	13	54	7	7	19	72
	Gospodynie domowe i inni	8	31	27	9	24	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	28	35	15	8	15	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	19	45	10	7	18	83
	sekt. pryw. poza rolnict.	23	40	17	7	13	242
	prywatnym gosp. rolnym	28	30	22	9	11	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	23	30	20	8	19	131
	Od 650 zł do 999 zł	12	30	28	10	20	124
	Od 1000 zł do 1399 zł	24	37	13	10	15	179
	Od 1400 zł do 1999 zł	27	32	10	11	19	134
	2000 zł i więcej	31	38	19	4	8	154
Ocena własnych war. mater.	Złe	20	24	27	12	17	89
	Średnie	22	36	15	9	17	450
	Dobre	25	35	16	7	17	464
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	31	24	13	12	20	49
	Raz w tygodniu	21	35	19	8	18	459
	1–2 razy w miesiącu	23	37	18	9	13	147
	Kilka razy w roku	28	34	14	9	15	216
	W ogóle nie uczestniczy	18	38	15	10	19	124
Poglądy polityczne	Lewica	26	37	20	10	7	144
	Centrum	22	37	17	10	15	282
	Prawica	32	35	14	8	10	316
	Trudno powiedzieć	12	31	18	7	33	248

Tabela 5

		Czy, Pana(i) zdaniem, budowa na terenie Polski amerykańskiej instalacji wchodzącej w skład tzw. tarczy antyrakietowej może stworzyć zagrożenie atakiem powietrznym, rakietowym innego państwa (np. Rosji) na terytorium Polski czy też nie?					Liczba osób
		Zdecydowanie może stworzyć takie zagrożenie	Raczej może	Raczej nie stworzy takiego zagrożenia	Zdecydowanie nie stworzy takiego zagrożenia	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		13	46	22	4	15	1002
Płeć	Meżczyźni	13	46	26	6	8	473
	Kobiety	13	45	19	2	20	529
Wiek	18–24 lata	10	40	26	1	23	103
	25–34	8	53	26	4	9	191
	35–44	15	43	23	2	16	181
	45–54	21	41	22	6	11	147
	55–64	9	48	23	5	15	177
	65 lat i więcej	16	45	17	5	17	202
Miejsce zamieszkania	Wieś	14	46	19	4	17	398
	Miasto do 19 999	16	43	20	4	17	128
	20 000 – 99 999	13	46	23	4	13	198
	100 000 – 499 999	11	46	29	4	10	161
	500 000 i więcej mieszk.	12	48	25	5	11	117
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	11	42	15	2	30	205
	Zasadnicze zawodowe	15	48	17	5	15	245
	Średnie	11	50	28	3	9	303
	Wyższe	16	41	28	5	9	249
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	15	42	30	4	8	95
	Średni personel, technicy	11	64	20		5	22
	Pracownicy adm.-biurowi	11	43	35	6	5	69
	Pracownicy usług	11	49	25	1	13	62
	Robotnicy wykwalifikowani	12	48	23	4	13	115
	Robotnicy niewykwalifik.	11	39	26	1	23	45
	Rolnicy	19	49	20	4	8	54
	Pracujący na własny rach.	17	43	31	2	6	52
	Bezrobotni	17	38	18	6	22	48
	Emeryci	15	46	19	6	14	229
	Renciści	13	42	14	4	27	69
	Uczniowie i studenci	10	44	23	3	20	72
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	7	55	14	1	23	71
	inst. państw., publicznej	14	42	27	4	13	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	14	41	33	2	10	83
	sekt. pryw. poza rolnict.	10	50	27	4	9	242
	prywatnym gosp. rolnym	22	47	18	4	9	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	19	45	15	4	17	131
	Od 650 zł do 999 zł	9	45	19	4	23	124
	Od 1000 zł do 1399 zł	16	51	17	6	11	179
	Od 1400 zł do 1999 zł	14	38	28	6	14	134
	2000 zł i więcej	9	47	36	5	4	154
Ocena własnych war. mater.	Złe	16	39	22	3	19	89
	Średnie	15	43	23	3	16	450
	Dobre	11	49	22	5	13	464
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	11	42	24	5	18	49
	Raz w tygodniu	14	47	17	5	17	459
	1–2 razy w miesiącu	17	48	22	2	10	147
	Kilka razy w roku	10	43	31	2	13	216
	W ogóle nie uczestniczy	9	46	28	6	11	124
Poglądy polityczne	Lewica	18	35	34	5	8	144
	Centrum	15	49	23	2	11	282
	Prawica	11	48	26	5	10	316
	Trudno powiedzieć	12	47	12	3	26	248